

3. Výdaje zdravotních pojišťoven

Největší podíl na financování zdravotní péče (cca 78% výdajů na zdravotnictví) připadá na zdravotní pojišťovny. Zdravotní péče je v našem systému hrazená převážně z veřejného zdravotního pojištění a pouze v některých případech bývá doplněna o spoluúčast pacientů (např. doplatky za některé léky, stomatologická péče apod.)

Výdaje zdravotních pojišťoven jsou získávány ve velmi podrobné struktuře a dají se členit podle druhu péče (ICHA-HC), typu poskytovatele (ICHA-HP), MKN-10²⁰, věku a pohlaví.

Z pohledu věrohodnosti dat lze konstatovat, že údaje od zdravotních pojišťoven patří mezi nejvyšší zdroj informací.

3.1 Výdaje na zdravotní péči podle hlavních skupin diagnóz MKN-10

V této části se budeme věnovat výdajům na zdravotní péči podle dalších rozměrů, nejprve podle hlavních skupin diagnóz vycházejících z Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10). Výdaje na zdravotní péči ve zmíněném třídění je zatím možno určit pouze u zdravotní péče financované zdravotními pojišťovnami.

Tabulka 3.1: Výdaje na zdravotní péči podle diagnóz v mil. Kč

MKN-10	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Index 2007/2006
01 Infekční a parazitární nemoci	1 521	1 793	1 853	1 942	2 075	2 258	2 487	110,1
02 Novotvary	7 222	7 492	7 888	8 589	9 013	10 720	12 885	120,2
03 Nemoci krve a krevetvorných orgánů	1 237	1 580	1 731	1 882	2 111	2 237	1 724	77,1
04 Nemoci endokrinní a metabolické	2 319	2 857	3 179	3 281	3 435	3 914	4 232	108,1
05 Poruchy duševní a poruchy chování	3 460	4 251	4 700	4 885	5 029	5 520	6 370	115,4
06 Nemoci nervové soustavy	1 821	2 441	2 822	2 569	2 814	3 376	4 379	129,7
07 Nemoci oka	1 717	1 836	1 894	2 103	2 202	2 404	2 519	104,8
08 Nemoci ucha	483	595	619	629	651	764	809	105,9
09 Nemoci oběhové soustavy	7 464	14 371	14 879	15 921	16 263	17 705	18 626	105,2
10 Nemoci dýchací soustavy	4 450	4 793	5 146	5 361	5 980	6 078	6 599	108,6
11 Nemoci trávicí soustavy	8 903	9 875	10 153	10 671	10 835	10 966	11 540	105,2
12 Nemoci kůže	1 053	1 266	1 317	1 395	1 461	1 622	1 700	104,8
13 Nemoci svalové, kosterní a pojivové tkáně	5 962	7 120	7 843	8 497	8 761	9 394	10 147	108,0
14 Nemoci močové a pohlavní soustavy	6 145	6 714	7 093	7 370	7 579	8 553	9 120	106,6
15 Těhotenství, porod a šestinedělí	1 435	1 517	1 573	1 698	1 808	2 001	2 158	107,9
16 Stavby vzniklé v perinatálním období	839	917	933	1 072	1 131	1 291	1 368	105,9
17 Vrozené vady a deformace	273	650	690	651	673	742	802	108,1
18 Příznaky, znaky...	2 376	2 844	3 162	3 447	3 739	4 101	4 327	105,5
19 Poranění, otravy aj.	5 126	5 866	6 104	6 227	6 426	6 981	7 151	102,4
20 Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti	115	110	114	102	105	110	117	106,5
21 Faktory ovlivňující zdravotní stav	5 528	6 808	7 287	7 836	8 604	9 324	10 382	111,3
00 Neznámá diagnóza	46 345	56 322	60 719	67 201	69 399	64 139	64 272	100,2
Celkem	115 792	142 018	151 701	163 330	170 093	174 200	183 713	105,5

²⁰ Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů

Tabulka 3.1 ukazuje výdaje na zdravotní péči podle diagnóz v jednotlivých letech 2000 až 2007. Zatímco v roce 2000 nemoci trávicí soustavy vykazaly největší objem výdajů, v ostatních letech byly nejnákladnější skupinou diagnóz **nemoci oběhové soustavy** (18 626 Kč v roce 2007), následované **novotvory** (12 885 Kč v roce 2007) a **nemocemi trávicí soustavy** (11 540 Kč v roce 2006).

Z časového hlediska nejrychleji rostly výdaje na **vrozené vady a deformace** (ročně průměrně o 17%), vysoce nadprůměrnou dynamiku měly také výdaje na **nemoci oběhové soustavy** (ročně průměrně 14%) a **nemoci nervové soustavy** (13%). Podprůměrně se zvyšovaly například výdaje na **vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti** nebo **nemoci trávicí soustavy**.

Nyní se zaměříme na **výdaje na zdravotní péči strukturované podle věku a pohlaví**. Každá věková skupina má odlišný počet pojištěnců, který přímo úměrně ovlivňuje výši celkových vynaložených výdajů. Při vyčíslení výdajů na jednoho pojištěnce se ukazuje jako potřebné vzít v úvahu i věk pojištěnce, protože v různém věku se stejná nemoc projevuje různě, odlišnou délkou léčení, různými komplikacemi, odlišným průběhem a tudíž i různými výdaji. Velmi zajímavé je také srovnání výdajů na zdravotní péči poskytovanou mužům a ženám. Ženy se obecně dožívají vyššího věku než muži, a proto i struktura výdajů členěná dle věku a pohlaví je odlišná.

Následující tabulka popisuje výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví:

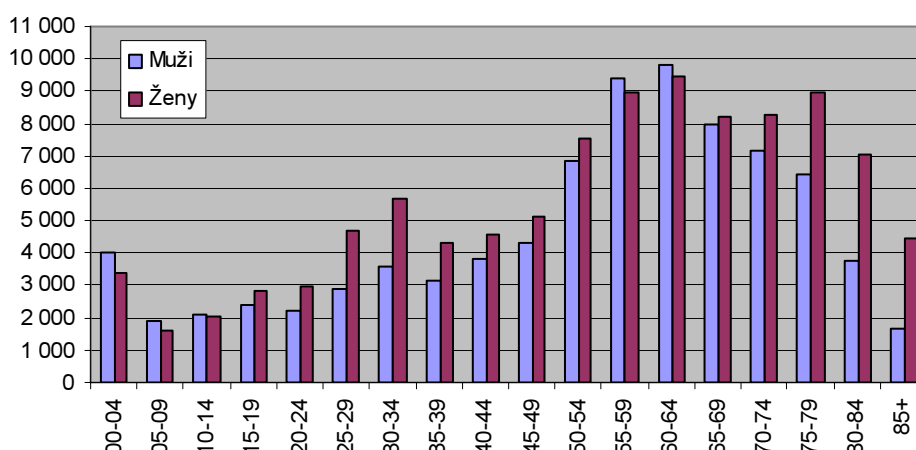
Tabulka 3.2: Výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví v mil. Kč

	2000		2004		2005		2006		2007		Index 2007/2006	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
00-04	2 464	2 062	3 215	2 606	3 346	2 762	3 672	2 979	4 009	3 384	109,2	113,6
05-09	1 675	1 493	1 850	1 574	1 910	1 607	1 935	1 610	1 921	1 612	99,3	100,2
10-14	1 925	1 778	2 326	2 202	2 369	2 190	2 231	2 103	2 119	2 060	95,0	98,0
15-19	1 939	2 219	2 240	2 707	2 293	2 744	2 357	2 757	2 396	2 845	101,7	103,2
20-24	2 189	3 090	2 144	2 970	2 170	2 939	2 164	2 938	2 209	2 980	102,1	101,4
25-29	2 293	3 550	2 916	4 797	2 963	4 813	2 883	4 684	2 932	4 693	101,7	100,2
30-34	1 939	2 771	2 861	4 314	3 232	4 817	3 329	5 194	3 571	5 706	107,3	109,9
35-39	2 084	2 774	2 916	3 718	2 942	3 912	3 039	4 022	3 178	4 333	104,6	107,7
40-44	2 594	3 234	3 258	3 920	3 466	4 173	3 588	4 357	3 801	4 580	105,9	105,1
45-49	3 832	4 667	4 622	5 383	4 529	5 241	4 272	5 078	4 344	5 105	101,7	100,5
50-54	5 049	5 877	6 873	7 385	7 009	7 438	6 837	7 378	6 887	7 552	100,7	102,4
55-59	5 005	5 116	8 608	8 169	9 035	8 613	9 232	8 617	9 387	8 982	101,7	104,2
60-64	3 954	4 403	7 575	7 468	8 299	8 016	8 903	8 462	9 847	9 484	110,6	112,1
65-69	4 235	5 269	6 465	6 766	6 840	7 128	7 400	7 362	7 945	8 221	107,4	111,7
70-74	4 258	5 790	6 915	8 133	7 012	8 131	7 020	7 971	7 146	8 268	101,8	103,7
75-79	3 320	5 573	5 479	7 866	5 785	8 130	6 090	8 377	6 417	8 940	105,4	106,7
80-84	1 233	2 520	3 161	5 942	3 389	6 324	3 537	6 631	3 765	7 022	106,4	105,9
85+	927	2 691	1 047	2 940	1 225	3 302	1 429	3 762	1 642	4 426	114,9	117,6
celkem	50 914	64 878	74 471	88 860	77 814	92 279	79 917	94 283	83 520	100 194	104,5	106,3
Celkový součet	115 792		163 330		170 093		174 200		183 713		105,5	

Z tabulky 3.2. a z grafu 3.1 vyplývá rozdílná struktura výdajů z hlediska věku a pohlaví. V roce 2007 se vyskytovaly vyšší výdaje na zdravotní péči mužů ve věkových skupinách 00-14 a 55-64. V ostatních věkových skupinách byly zaznamenány vyšší výdaje v případě žen. Nejvyšší výdaje se objevují ve věkových skupinách 60-64 a to jak v případě mužů, tak i v případě žen. Zvýšení výdajů je zaznamenáno u žen ve věkových skupinách 20-39 let, což je způsobeno zejména mateřstvím.

Z časového hlediska se od roku 2000 celkové výdaje v běžných cenách zvýšily o 59%, přičemž v případě mužů o 64% a v případě žen o 54%. Jedinou věkovou skupinou, kde výdaje od roku 2000 poklesly jsou ženy ve věku 20-24 let, a to o 4%. Největší nárůst výdajů na zdravotní péči u mužů i žen byl naopak zaznamenán u věkové skupiny 80-84 let.

Graf 3.1: Výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví v roce 2006 (v mil. Kč)

Zajímavou strukturu mají výdaje na zdravotní péči na jednoho pojištěnce podle pohlaví a věku. Obecně lze říci, že výdaje na zdravotní péči rostou s věkem a v jednotlivých věkových skupinách se jejich výše liší i v závislosti na pohlaví. Průměrné výdaje na jednoho pojištěnce v podstatě znázorňují určité zákonitosti v etapách lidského života. Tabulka o počtu pojištěnců podle věku a pohlaví je uvedena v příloze (viz tabulka 8).

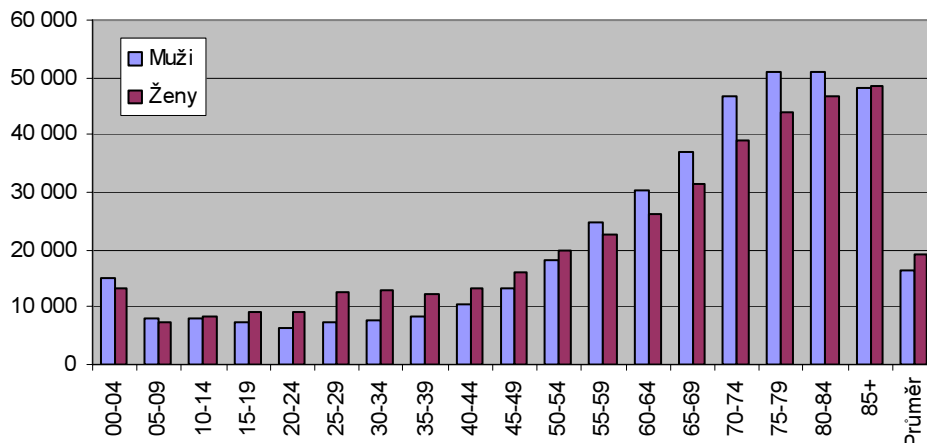
Tabulka 3.3: Průměrné výdaje na zdravotní péči na jednoho pojištěnce podle věku a pohlaví (v Kč)

	2000		2004		2005		2006		2007	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
00-04	10 796	9 542	13 602	11 685	13 700	11 962	14 740	12 642	15 084	13 424
05-09	5 519	5 189	7 733	6 935	8 231	7 316	8 291	7 297	8 150	7 240
10-14	5 742	5 561	7 267	7 242	7 902	7 698	7 774	7 722	8 097	8 288
15-19	5 440	6 531	6 572	8 329	6 847	8 572	7 011	8 604	7 221	9 010
20-24	4 908	7 264	5 713	8 423	6 021	8 648	6 051	8 723	6 265	8 992
25-29	5 300	8 642	6 280	10 974	6 632	11 504	6 676	11 610	7 231	12 422
30-34	5 458	8 231	6 931	11 040	7 372	11 626	7 333	12 158	7 544	12 840
35-39	5 918	8 274	8 143	10 987	8 271	11 670	8 390	11 804	8 334	12 101
40-44	7 267	9 336	9 530	12 035	9 797	12 421	9 977	12 765	10 347	13 216
45-49	9 518	11 638	12 578	14 921	13 031	15 472	12 537	15 372	13 225	16 171
50-54	12 704	14 432	17 433	18 469	17 967	18 896	17 626	18 922	18 178	19 994
55-59	16 532	15 722	23 361	20 940	23 709	21 546	24 044	21 387	24 747	22 676
60-64	18 382	17 655	28 170	24 584	29 626	25 426	30 539	25 771	30 358	26 183
65-69	21 460	20 938	35 079	29 317	35 787	30 171	37 425	30 225	37 081	31 531
70-74	25 755	23 636	41 883	34 825	44 281	36 516	44 714	36 323	46 787	39 182
75-79	28 252	26 370	46 211	38 615	47 936	40 273	49 699	41 270	51 048	44 079
80-84	30 148	29 635	46 105	40 958	48 147	42 438	49 389	43 977	51 008	46 584
85+	25 710	29 045	42 045	43 216	45 399	44 718	49 741	48 264	48 279	48 614
Průměr	10 099	12 273	14 748	16 896	15 463	17 644	15 817	17 976	16 418	19 029

Z tabulky 3.3 je patrné, že výdaje na jednoho pojištěnce se odlišují zejména v závislosti na věku a částečně i na pohlaví. Důvodem je čerpání velmi odlišné zdravotní péče u každé věkové skupiny. V roce 2007 byly poměrně vysoké výdaje na jednoho pojištěnce vykazovány ve skupině 00-04 let, pak jejich hodnota klesala až na 6 265 Kč u mužů (20–24) resp. 7 240 u žen (05-09). Po té se výdaje na zdravotní péči v podstatě s věkem zvyšovaly. Tuto situaci přehledně zachycuje graf 3.2.

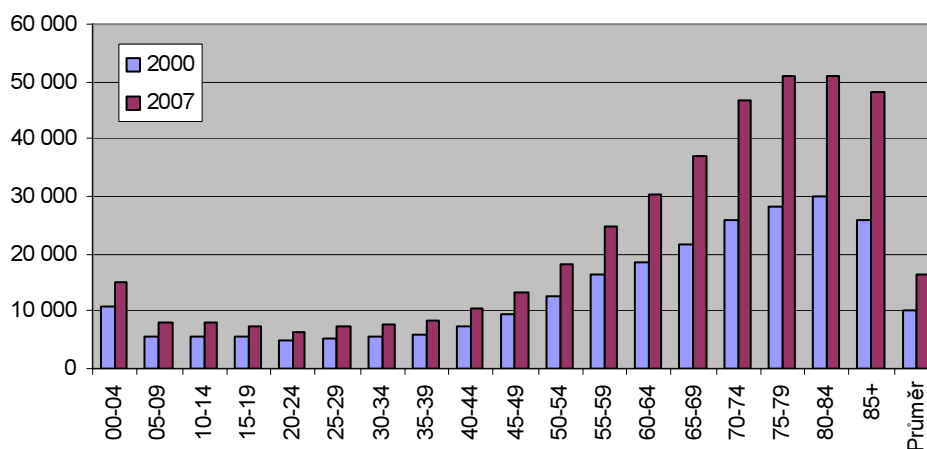
Od roku 2000 vzrostly průměrné výdaje na jednoho pojištěnce o 63% u mužů a o 55% u žen. Největší nárůst výdajů byl zaznamenán u věkové skupiny 85+ u obou pohlaví. Nejméně výdaje vzrostly ve věkové skupině 20-24 let a to jak v případě mužů, tak i žen. Celkově jsou v roce 2007 průměrné výdaje na jednu ženu (19 029 Kč) o 16% vyšší než průměrné výdaje na jednoho muže (16 418 Kč), zatímco v roce 2000 činil rozdíl 21,5%. Z uvedené tendence sblížení nákladů zdravotní péče na jednoho pojištěnce v porovnání obou pohlaví lze předpokládat, že se požadavky na zdravý způsob života a péče o vlastní zdraví stále více prosazují i ve vědomí mužů.

Graf 3.2: Průměrné výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví v roce 2007 (v Kč)

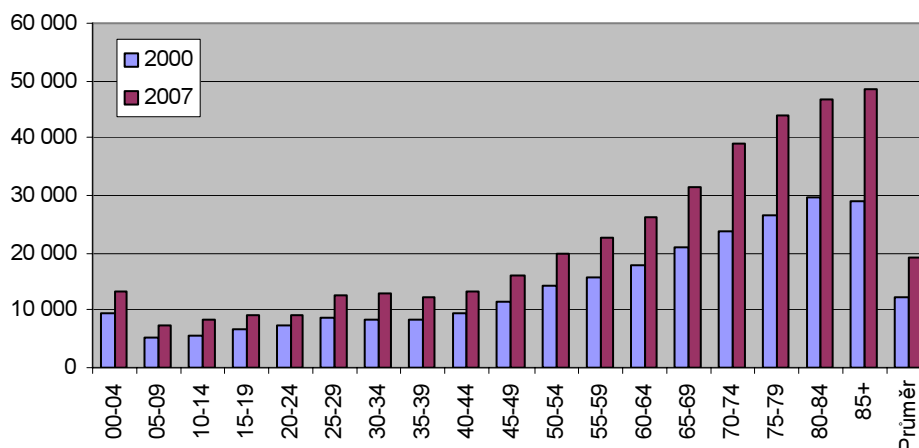

Zajímavá je také studie relativních výdajů na jednoho pojištěnce v závislosti na věku a pohlaví v letech 2000 a 2007. Z grafů 3.3 a 3.4 je vidět, že ve všech věkových skupinách výdaje vzrostly, nejvíce pak ve věkové skupině 85+ až o 88% u mužů, resp. 67% u žen. Zde se ukazuje, že ve skupině 85+ došlo k vyrovnávání průměrných výdajů na jednoho muže s průměrnými výdaji na jednu ženu a dokonce v letech 2005 a 2006 v této věkové skupině průměrné výdaje na jednoho muže převyšují průměrné výdaje na jednu ženu (viz tab. 3.3).

Graf 3.3: Porovnání relativních výdajů na jednoho muže v letech 2000 a 2007 (průměrné výdaje = 100%)

**Graf 3.4: Porovnání relativních výdajů na jednu ženu v letech 2000 a 2006
(průměrné výdaje = 100%)**

Na zvýšení výdajů zdravotní péče má vliv nejen její rostoucí objem a kvalita, ale i inflační pohyb. Český statistický úřad sleduje míru inflace vyjádřenou indexem spotřebitelských cen za vybrané zboží a služby. V případě zdravotnictví existují pouze indexy za tzv. oddíl zdraví, který se získává z cen vybraného zboží (např. léky) a služeb (např. ambulantní péče) spotřebovaných domácnostmi. Pro srovnání uvádíme, že od roku 2000 do roku 2007 vzrostl tento index o 35,3%, zatímco průměrné náklady na jednoho muže resp. na jednu ženu o 62,6% resp. o 55,% (viz graf 3.3 resp. 3.4). Toto srovnání je pouze orientační, protože odpovídající index pro zdravotnictví zatím neexistuje.